

Stockholm den 18 maj 2022

R-2022/0469

Till Justitiedepartementet

Ju2022/00396

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 18 februari 2022 beretts tillfälle att avge yttrande över betänkandet En skärpt syn på brott mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner (SOU 2022:2).

Sammanfattning

Advokatsamfundet har i huvudsak ingen erinran mot förslagen i betänkandet, men vill särskilt framhålla följande.

Synpunkter

Utredningens betänkande om förstärkt straffrättsligt skydd för s.k. blåljuspersonal synes ligga väl i linje med befolkningens uppfattning om att dessa grupper ska ha möjlighet att utöva sitt arbete utan att utsättas för hot eller våld. Att den s.k. Blåljuslagen (SFS 2019:1162) inte omfattar de enskilda yrkesutövarna, utan begränsas till sabotage mot verksamheten som sådan täcker inte behovet av skydd för den personal inom räddningstjänst och sjukvård som utsätts för brott.

Med det sagt ska inte lagstiftning eller straffskärpning ske på grund av tillfällig folkopinion eller som symbolpolitik. Det är också viktigt att brottskatalogen inte urvattnas genom att den nya lagstiftningen tar sikte på en alltför stor krets av yrkesutövare. Advokatsamfundet anser att utredningen har gjort en lämplig avvägning i dessa hänseenden.

Genom betänkandet har gjorts en god utredning av i vilken omfattning blåljuspersonal utsätts för brott i sin tjänsteutövning och även av domstolars praxis på området. Denna praxis har till viss del skiljt sig åt vad gäller bedömningen av om t. ex. ambulanssjukvårdare utövar myndighet och ifall hot eller våld mot dem ska bedömas som hot eller våld mot tjänsteman. När det gäller personal inom räddningstjänsten har domstolar dömt för hot eller våld mot tjänsteman, utan att diskutera om målsäganden utövat myndighet vid tiden för brottet.

Båda delar är otillfredsställande ur ett rättssäkerhetsperspektiv, eftersom det saknas förutsebarhet i domsluten. Klargörande lagstiftning är därför välkommen.

Att lärare i stor utsträckning utsätts för hot och våld i sin tjänsteutövning är oacceptabelt. Det är samtidigt viktigt att rätt insatser tillämpas så att bästa möjliga resultat uppnås. Av de utredningar som redovisas i betänkandet framgår att det främst är skolpersonal inom förskola och grundskola som utsätts för brott, vilket borde innebära att förövarna till stor del är barn som inte är straffmyndiga. Ett utökat straffrättsligt skydd blir i det avseendet utan verkan.

Frågan är om andra åtgärder än lagstiftning hade förbättrat utbildningspersonalens arbetssituation på det sätt som krävs på ett mer effektivt sätt. Det är Advokatsamfundets uppfattning att statens resurser används bättre för förebyggande arbete än för repressiva åtgärder när sociala åtgärder har fallerat.

Vad gäller den föreslagna lagstiftningen om brott mot journalister och deras anhöriga är den väl avvägd och bör införas för att stärka demokratin och skydda fri åsiktsbildning i landet.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander